

Izhaaja:
10. in 25. dan vsakega
meseca.

Dopisi naj se izvolijo
frankirati.

Rokopisi se ne vračajo.
Za inserate se plačuje
po 10 kr. od garmond-
vrste za vsako pot.

MIR.

Vsakemu svoje!

Velja:
za celo leto 1 goldinar,
po pošti prejemani
1 gl. 24 kr.

Denar naj se pošilja pod
napisom:

Upravništvu „Mira“
v Celovcu.

Leto IX.

V Celovcu 10. aprila 1890.

Štev. 7.

Slovinci koroški!

Slavna c. kr. deželna vlada je z odlokom od dne 30. marca 1890, štev. 334/Pr., spričala obstanek

Katoliško-političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem.

Kot načelnik osnovalnega odbora torej skličem **prvi občni zbor na četrtek dne 17. aprila 1890 ob 2. uri popoldne v gostilno pri „Sandwirthu“ v Celovcu** (v mali dvorani na vrtu).

Naloga tega zbora bo, da voli stalni odbor. Ker pa ima le stalni odbor pravico, sprejemati nove ude, jasno je, da se smejo volitve odbora udeležiti le tisti možje, ki so se že pri osnovalnem zboru dne 5. marca oglasili in podpisali, da pristopijo k društvu, in pa taki, ki so že do tistega časa meni pismeno naznanili, da so to storiti volje. K zborovanju smejo priti tudi taki, ki želijo k društvu pristopiti, čeravno niso bili pri osnovalnem zboru in niso svojega pristopa naznanili, toda govoriti in glasovati ne smejo, dokler ni voljen stalni odbor, kateri ima potem pravico, jih za ude sprejeti, ali pa ne. Tisti, ki bi ne bili sprejeti, morajo dvorano zapustiti.

Da se kdo za uda sprejme, ni treba, da bi bil posestnik, ampak on mora biti: 1. možkega spola, 2. polnoleten (24 let star), 3. avstrijski državljan, 4. Slovenec, bivajoč na Koroškem. (Pristopiti smejo tedaj tudi slovenski Štajerci, Kranjci in Primorci, ako na Koroškem prebivajo; ne sprejmejo pa se koroški Nemci, ker je društvo ustanovljeno le za „Slovence na Koroškem“; in tudi se ne sprejmejo drugoverci ali pa brezverci, ker je društvo „katoliško“.)

Vsi pošteni Slovenci, ki imajo pravo misel in dober namen, naj tedaj le brez skrbi pridejo k zborovanju; odbor jih bo z veseljem sprejel.

Podkloštrum, dne 8. aprila 1890.

Gregor Einspieler,

načelnik začasnega odbora.

Pravila

katoliško-političnega in gospodarskega društva
za Slovence na Koroškem,
s sedežem v Celovcu,

se glasijo tako-le:

§ 1.

Ime društva je: „**Katoliško-politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem**“; njegov sedež je v Celovcu.

§ 2.

Namen društva je:

- da ohrani med koroškimi Slovenci živo katoliško vero;
- da koroške Slovence poučuje v verskih, političnih, narodnih in gospodarskih zadevah ter da brani njih narodne in državljanske pravice po geslu: „vse za vero, dom, cesarja“;
- da skrbi za gospodarski napredek, zlasti kmetškega stanu, ter pripomaga, da se povzdigne blagostanje med koroškimi Slovenci.

§ 3.

Da društvo svoj namen doseže, služijo mu sledeči pripomočki:

- občni zbori;
- odborove seje;
- društveni shodi po raznih krajih koroške vojvodine, na katerih se bodo v poučnih govorih pretresale občne zadeve, ki so imenitne v verskem, političnem, narodnem ali gospodarskem oziru;
- poučni spisi, ki se bodo tiskali ali v časnikih ali v posebnih knjižicah;
- društvo sme v raznih krajih ustanovljati tudi ljudske knjižnice;
- društvo sme po raznih krajih dežele napravljati veselice s petjem, godbo, gledališkimi predstavami ter zabavnimi in poučnimi govori;
- društvo bo posredovalo pri občinskih, deželnih in državnih volitvah, ljudstvo poučevalo po svojih udih in s svojimi spisi ter priporočalo kandidate, oziraje se na želje in potrebe ljudstva, ktere bo pozvedelo po svojih zaupnih možéh;

- h) društvo bo naznanjalo želje ljudstva v peticijah (prošnjah) do visoke vlade in do deželnega ter do državnega zbora, ali pa jih v podobi resolucij (sklepov ali izjav) razglašalo po časnikih;
- i) za povzdigo narodnega gospodarstva med koroškimi Slovenci se bo društvo posluževalo vseh postavno dovoljenih pripomočkov, posebno pa bo kmetijstvo s tem povzdigniti skušalo, da bo svetovalo in posredovalo pri nakupu plemenske živine, drevesnih sadik, dobrih semen, kmetijskega orodja itd. Ako bi nastali pri tem kaki stroški, pokrivalo jih bode društvo z letnimi doneski svojih udov in s prostovoljnimi darovi.
- Udnina je 1 gld. na leto; revnim udom pa sme odbor letnino znižati.

§ 4.

Društvo je ustanovljeno, kadar pristopi vsaj 20 udov, in kadar se izvoli odbor.

Ud sme biti vsak polnoletni avstrijski državljan moškega spola, ako se zglaš pri vodstvu, ako ga odbor sprejme, in ako mu postava ne brani, pristopiti k političnemu društvu.

Odbor lahko sprejem odreče, ne da bi moral povedati, zakaj.

Odbor sme tudi uda izbrisati, ne da bi bil dolžen povedati, zakaj.

Kdor pa hoče sam izstopiti, mora to povedati vodstvu.

§ 5.

Udje imajo sledeče pravice:

- prejemati po društvu izdane knjižice in izposojevati si knjige iz društvenih knjižnic;
- prihajati k društvenim zborom, pri tistih govoriti, predloge stavljati, glasovati, voliti in voljeni biti;
- prihajati k društvenim shodom in veseliceam, ter k tistim privajati goste, kateri se morajo predstaviti predsedniku ali pa tistemu odborniku, ki shod ali veselico vodi. Gostje pa ne smejo glasovati.

§ 6.

Udje imajo sledeče dolžnosti:

- da podpirajo društvene namene;
- da se ravnaajo po zborovih in odborovih sklepih;
- da pridobivajo novih udov;
- da plačujejo letnino. Kdor letnine v kljub opominu skozi dve leti ne plača, se izbrše.

§ 7.

Vodstvo. Društvene zadeve oskrbuje

- občni zbor,
- odbor.

§ 8.

Občni zbor, kateri se napové tri tedne poprej, snide se vsaj enkrat na leto.

Izreden občni zbor pa se lahko skliče, kadar večina odbora to za potrebno spozna.

Če hoče kak ud pri obnem zboru kaj posebnega nasvetovati, mora svoj nasvet (predlog) 14 dnij poprej pismeno naznaniti odboru, ki ima določiti, ali se predlog postavi na dnevni red ali ne.

O čem se bo pri obnem zboru razgovarjalo in sklepalo, to se naznani udom vsaj 8 dnij poprej po časopisih.

Občni zbor ima pravico:

- da voli odbor, to je, devet odbornikov, od katerih jih mora vsaj pet stanovati v Celovcu ali pa v Celovski okolici (t. j. okrajna sodnija Celovška okolica); in tri namestnike, katerih dva morata stanovati v Celovcu ali pa v Celovski okolici;
- da izbere izmed udov dva pregledovalca računov;
- da prenaredi po potrebi društvena pravila;
- da sklepa o prenehanju društva;
- da imenuje častne ude;
- da sklepa o vsem, kar je odbor postavil v razgovor.

Občni zbor se snide v tistem kraju koroške vojvodine in ob tistem času, ki ga odbor določi.

Sklepi občnega zbora so veljavni, ako se zbere vsaj 15 udov.

Občni zbor sklepa z nadpolovično večino glasov.

Da se pa prenaredijo pravila, morate dve tretjini zbranih udov za to glasovati; in da obvelja razdružitev (prenehanje) društva, treba je treh četrtink vseh zbranih glasov.

Če se pri navadnih sklepih pokaže enako število glasov, odločuje predsednik ali pa podpredsednik, če tisti zborovanje vodi.

Voli se ustno ali pa po listkih; pri enakem številu odloči žreb.

§ 9.

Odbor se voli za eno leto. Dokler ni izvoljen novi odbor, posluje poprejšnji.

Odbor izvoli iz svoje srede predsednika, podpredsednika, tajnika in blagajnika; sprejema in zbršuje ude, ter sploh opravlja vsa društvena opravila, ki niso pridržana občnemu zboru.

Da so odborovi sklepi veljavni, treba je, da je pri seji vsaj pet odbornikov in da njih večina za predlog glasuje.

Na zunaj zastopa društvo predsednik ali pa podpredsednik. — Tajnik oskrbuje pisarije; blagajnik pa blagajnico.

Ako bi kak odbornik umrl ali bil za dlje časa zadržan po boleznih ali drugem važnem uzroku, stopi na njegovo mesto do prihodnjega občnega zbora, oziroma do konca tistega zadržka, eden iz namestnikov, in sicer tisti, kteremu je najložje, zahajati k odborovim sejam, kar razsodi odbor.

Kraj, dni in ure odborovih sej določi odbor sam.

Odbor ima pravico, imenovati po raznih občinah zaupne možé izmed društvenih udov, ki imajo nalogo, odboru poročati o društvenih zadevah.

Odbor sklicuje občne zbere in izvršuje njih sklepe; on sklicuje društvene shode in napoveduje društvene veselice po raznih krajih koroške vojvodine; po preteku svoje dōbe pa podá občnemu zboru račun o svojem delovanju in o društvenem premoženju.

Pisma, naznanila in zapisniki so veljavni, ako jih podpišeta predsednik in tajnik, ali pa podpredsednik in tajnik.

§ 10.

Občne zbere, shode in odborove seje vodi predsednik ali pa podpredsednik.

Za uredbo in vodstvo društvenih veselice pa zadostuje kterikoli izmed odbornikov, ki ga odbor s tem pooblasti.

§ 11.

Medsebojne prepire društvenih udov rešuje brez daljše pritožbe nalašč za to izbrano sodišče, v katero

voli vsaka stranka po enega razsodnika, odbor pa prvomestnika.

§ 12.

Društvo se razdruži (preneha):

- a) če ne šteje niti 20 udov;
- b) ako to sklene občni zbor;
- c) ako ga razpusti politična oblast.

V prvih dveh slučajih določi občni zbor, kaj se ima zgoditi z društvenim premoženjem; v tretjem slučaju ga blagajnik izroči družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, ali, če bi te več ne bilo, kakemu drugemu Slovencem koristnemu društvu.

Konec Bizmarkove gloriole.

Vse mine! Mogočni Bizmark, železni nemški kancelar, moral je odstopiti! On, ki je toliko let strahoval vso Evropo, ktera je pazila na vsako besedo iz njegovih ust, on je zdaj čisto navaden človek brez moči in oblasti. Pravijo, da sta se sprla z mladim cesarjem Viljemom II. Cesar je menda bolj svoje glave in poln delavnosti, in nikakor ni po tem, da bi se pustil Bizmarku sukati in obračati, kakor njegov stari oče Viljem I. Komaj je mladi cesar vlado nastopil, videlo se je brž, da z Bizmarkom ne bota dobro skupaj orala. Stari lisjak Bizmark (on šteje že 75 let) se je vjel v svoje lastne mreže. Da bi Rusijo ponižal in oslabil, prepovedal je uvoz ruskega žita. Rusi so bili prej največ žita na Nemško prodali; če jim to kupčijo zapre, je mislil Bizmark, potem bojo brez denarja in tudi vojske ne bojo mogli začeti. Ta račun ga je pa goljufal. En čas je šla Rusom res trda za denar; potem pa so začeli žito izvažati po morju na Francosko in druge dežele. Ob enem pa so Rusi zaprli svoje meje proti nemškim izdelkom in so začeli napravljati svoje lastne tovarne za različno blago; tako so tedaj Nemci za z mirom zgubili mnogo kupeev za svoje izdelke. Zavolj prepovedi ruskega žita pa se je v Nemčiji moka strašno dražiti začela, kajti sami pridelajo komaj polovico tega žita, kar ga potrebujejo. Tako se je naredila na Nemškem silna dragina, da se mora revno ljudstvo le še s krompirjem preživiti; kruha si morejo kupiti le še premožni ljudje. Tem huje pa je moko kupovati, če denarja ni, in tistega so požrli obilni, vedno hujsi davki, ki jih mora Nemčija nakladati zavolj vojaščine, ker zmirom pomnožuje svojo vojaško moč. Zaslužek se je pa tudi zmanjšal, ker nemški izdelki niso smeli več na Rusko. Tako se je v Nemčiji revščina čedalje huje širiti začela, in ljudje so pisano gledali Bizmarka, ki je bil vsega tega kriv.

Ravno tako se je Bizmark opeknel s svojo denarno vojsko proti Rusiji. Hotel je čisto potlačiti ceno ruskega denarja; skušal je Rusiji spodkopati kredit (zaupanje trgovcev). Zato je po svojih plačanih listih pisati ukazal, da ruski denarji in vrednostni papirji niso nič vredni, da naj se vsak brž znebi ruskih obligacij itd. S tem pa je škodoval le svojim lastnim rojakom. Nemški kapitalisti so potem, ko je Bizmark toliko dosegel, da je cena rublja nekoliko padati začela, hitro ruske papirje za slepo ceno prodajati začeli. Toda kmalo so si Rusi pomagati znali. Pariška borza je ruske papirje hitro zopet vzdignila in rubelj je zdaj dražji, ko kedaj. Rusija ima zdaj kredita dovolj doma in

na tujem; nemški kapitalisti pa so zgubili veličanske svôte pri prodaji ruskih papirjev. Tako se je tedaj Bizmark tudi v tej zadevi grdo vsedel. Pa tudi v notranji politiki je imel nesrečno roko. Skoval je res močno nemško državo. Bal se je pa zmirom, da se bojo Bavarci, Saksonci, Hesi, Hanoveranci itd., ki so pruskega vojaštva in nasilstva že davno siti, sčasoma spet od države odluščiti skušali. Da bi to preprečil, hotel je narediti državni zbor na demokratični podlagi, ki bi se naslanjal na celo ljudstvo, razširil je volilno pravico na vse polnoletne moške, misleč: „ako bo na milijone volilcev, jih mali dvorci ne bojo mogli na svojo stran zvabiti, kajti ljudstvo je za mene, ne pa za male kraljiče“. Tako je mislil, ko ga je še vse hvalilo in preslavljal. Toda kmalu si je odtujil srea nižjega ljudstva, ko je naredil dragino, kakor smo zgoraj omenili, s svojo vojaščino in s colnino proti Rusiji in Avstriji, ktereje je tudi prepovedal uvoz živine. Ne dosti tega, je začel še delavce (socialne demokrate) hudo stiskati in jih preganjati z izjemnimi postavami. Nezadovoljnost in jeza v delavskih krogih je vedno naraščala. Kako nesrečna je bila njegova vojska proti Rimu in proti katoliškemu škofom (takozvani „kulturkamp“), bo še vsem bralcem političnih listov v dobrem spominu. Prav nič ni opravil, le katoliško zavest je zbudil, in nazadnje je še sv. Očeta papeža za pomoč prositi začel, da bi mu pomagal pomiriti razburjene katoličane. Zdj katoličanov ni več preganjal, pa tudi miru ni sklenil z njimi, nastalo je neko premirje. Ker pa katoličani niso bili varni pred novimi napadi, in so vladni listi še vedno proti njim pisali, jasno je, da je katoliška stranka še vedno nasprotovala Bizmarkovi vladi.

Tako so prišle volitve za državni zbor. Bizmark se je zanašal na svoje mameluke, ki so hodili za njim skozi drn in strn, — to so bili namreč liberalci in lutrovski konservativci; oboji so sklenili pred volitvami zvezo pod imenom „Kartélj“. Ko pa pridejo volitve, se je pokazalo, da ljudstvo ne mara več za Bizmarka in njegovo politiko. „Kartélj“ je bil popolnoma razbit, liberalci so bili skoro da uničeni. Nasprotno pa so vriskali in zmago na zmago slavili Bizmarkovi nasprotniki: naprednjaki, socialisti (delavci), katoličani in Poljaki. Te stranke imajo zdaj v zboru večino. Bizmarkov položaj je postal silno mučen: enako težko mu je bilo, ponižati se pred Richterjem, voditeljem naprednjakov, kakor pred Windthorstom, voditeljem katoličanov, kajti oba je imel od nekdanj v želodecu, onadva pa njega. Sicer pa je tudi mogoče, da se s cesarjem v zunanji politiki nista ujemala, kakor nekteri listi pišejo. Cesar je spredvidel, da z Bizmarkom na strani ne more več vladati. Cesar Viljem II. je pokazal, da proti papežu in katoličanom nema nobene mržnje, ko je k Berolinskim konferencam pred kratkim poklical knezoškofa dr. Koppa kot zastopnika sv. Očeta. Pri tej pomirljivi politiki proti katoličanom bil mu je tedaj Bizmark le na potu. Ravno tako se je Bizmark ustavljal vsaki odjenljivosti nasproti delavski stranki. Cesar pa je proti volji Bizmarkovi sklical konferenco, ki se je posvetovala, kako bi se dalo zboljšati stanje delavcev po rudnikih in tovarnah. Ni se tedaj čuditi, da si je cesar že dalje časa želel, znebiti se Bizmarka, kar se je zdaj vendar zgodilo.

Morda bi se bilo že prej zgodilo, pa v zadevah zunanje politike so menda mislili dolgo časa, da Bizmarka ne morejo pogrešati.

Pa naj že bo, kakor hoče, to je gotovo, da je Bizmarkov padec velikega pomena. Francozi in Rusi si bodo oddahnili, ker ta dva národa je najhujše pritiskal ob steno. Nemci in Madjari ga bodo močno pogrešali, pa tudi Krispi na Laškem je zgubil svojo zaslombo. Nemčija ima sicer še tisto vojaško moč, kakor prej, pa tistega železnega duha ne bo več imela, ki je duhove tujih vladarjev in ministrov v svojem strahu obdržati znal. Naj bo njegov naslednik general Kaprivi ali kdor si bo, nobeden še senca Bizmarkova ne bo; zdaj pridejo tudi druge države k besedi, ki so prej molčati morale! Kaj se bo vse spremenilo, to je zdaj še težko reči. Zveza med Nemčijo, Italijo in Avstrijo ostane vsaj na papirju še veljavna, dokler nje čas ne poteče. Da bi se potem še ponovila, je malo verjetno. Pravijo, da je cesar Viljem zelo bojevit in si želi bojnih lavorik. Če je to res, potem je slaba za evropski mir. Če se bo koga lotil, bo to najprej Rusija, pa težko, da bi se sam podstopil take vojske. Morda bo skušal Francoze za hrbotom pomiriti za en čas. Nekteri so že takrat z glavami majali, ko je Francijo povabil k berlinski konferenci, Rusije pa ne! Bomo ja videli! Gotovo je to, da se Bizmarkovega padca vsi veselijo, katerim preseda nemška hegemonija (nadvlada) v Evropi. Vse mine!

Kaj nam poročajo prijatelji naši?

Od Device Marije na Jezeru. (Shod „bauernbunda“.) Dne 25. sušca so za kratek čas tudi pri nas „bauernbunarji“ zborovali. Jaderno po tretji uri pribučiijo liberalci iz Pliberka in Guštanja. Mi nismo vseh poznali, bilo jih je nekaj čez 20; med njimi Seebacher, Metnitz in Plavec. Prevaljski župan je zborovanje odprl po nemško. Pozdravil je „bauernbunarje“ in potem tudi slovenske kmete, katerih je prišlo precej. Potem je Seebacher po slovensko razlagal, kaj je „bauernbund“, in da le on skrbi za kmete, da bi ga imeli vsi podpirati itd. Na to je Metnitz po slovensko razlagal, kaj pomenijo volitve, kar pa mi kmetje že davno vemo. Rekel je, da kmet mora le kmeta voliti, da od gospoda nema nič pričakovati.¹ S temi besedami je nektere kmete premotil, da so mu z rokami ploskali. To mu je dalo pogum, da se je spravl nad našega poslanca g. Einspielerja, češ, da le on je to naredil, da so lovske karte tako drage.² Neki kmet je ugovoril, da bi nič ne škodovalo, ko bi bile lovske karte še bolj drage, kajti lov (jaga) ni za kmeta; tisti ima lova dovolj po svojem polju. Skubel pa je rekel: „Kako je pa to: pri drugih rečeh, kakor pri šolah itd., Einspielerja nič ne poslušajo, pri tej reči pa bi bil njegov glas vse druge pobil? To ni mogoče!“ Da bote vedeli, zakaj je Metnitz na to struno udaril, omeniti moram, da ima g. Vogel iz Pliberka pri nas lov v najem, in ta je pustil vsem lovcem in takim kme-

tom, ki radi hodijo na lov, naznaniti, naj pridejo k zborovanju. Z neumnim lovom (jago) hočejo tedaj nemškutarijo v čast spraviti! Če le pri tem kmetje ne pridejo na kant! Potem je začel Metnitz udrihati po „Miru“. Rekel je, naj bi vsaj kakih 300 slovenskih kmetov pristopilo k „bauernbundu“, da bi plačevali po 1 gld. 50 kr. na leto, potem bi se ustanovil za nje slovenski list. Neki mož je dejal: „To bo drugi Celjski lisjak!“ Eden pa je vprašal: „Ali vé »bauernbund«, da so tudi Slovenci na Koroškem?“ Drugi pa so spet rekli: „Mi imamo že »Mir«, ta nam je zadosti po volji.“ Metnitz pa je govoril, da je „Mir“ ničvreden list, da piše same laži. Na to so začeli kmeti močno godrnjati in ugovarjati, nekteri so jo kar iz dvorane popihali. Metnitz pa je dalje govoril: „Če to ni resnica, me morete kar tožiti. Tudi jaz (Metcniz) sem dal za popravo neke cerkvice 700 gld. in sem želel, da bi „Mir“ to naznanil, pa „Mir“ ni hotel povedati, kaj sem jaz za božjo čast storil.“³ Potem se je oglasil še Plavec in rekel, da ni slabjšega lista, kakor je „Mir“. Konečno je Seebacher priporočal kandidate za deželni zbor, namreč Valentina Plešivčnika iz Rude in Jak. Plavca iz Lovank.⁴ Za Celovško okolico pa je priporočal nekega kmeta, ki je tako „kunšten“, da sam „cajtenge“ („Bauernzeitung“) piše (Fr. Kirschnerja!) ter je tudi odbornik „bauernbunda“. S tem je bilo zborovanje sklenjeno, in Seebacher se je hotel od kmetov posloviti, pa je bilo žalostno slovó: kajti zdaj še le so mu jih začeli soliti in drobiti; eni so mu očitali, zakaj da nasprotuje „bauernbund“ slovenskim šolam, drugi so rekli, da so liberalci slabi gospodarji in da ne znajo družega, ko davke nakladati. Eden iz nemškutarjev je kazal na Skubelna, češ: „Pa tega volite!“ Rekli so: „Boljši bi bil, ko Laks!“ Tako se je vse razšlo nezadovoljno. Tega zbora se liberalci ne bodo s ponosom spominjali! Mi pa kličemo slovenskim kmetom: Bog Vas živi! Slava Vam zavednim Slovincem! Le tako naprej! Pomagajmo si sami in ne zaupajmo zapeljivcem! Ne udajmo se!

Iz Velikovške okolice. (Šolska rana.) Kakor Vam je znano, nemamo mi v okolici svoje šole, in tako so naši otroci prisiljeni, hoditi v Velikovške trdo nemške šole, kjer se nič ne naučijo. Tega sem prepričan po sebi in po svojih tovariših, ki smo tudi v nemško šolo hodili. Zvedel sem zanesljivo, da celó pametnejši učitelji spoznajo, da se Slovincem velika krivica godi. Otroci znajo po nemško lepo brati in pisati, pa kaj pomaga; če jih prašaš: kaj si bral ali pisal? pa ne ve dati odgovora! Ali ni škoda za lepi šolski čas, v katerem bi se otroci lahko dosti lepega naučili, če bi bil pouk v maternem jeziku! Mi smo v šoli brali in pisali svoje „Aufgabe“; ko so pa minula šolska leta, vrgli smo pisarijo in bukve v kot in jih nikoli več pogledali. Kaj boš tudi prebiral nemške bukve, če jih vendar ne zastopiš?! Tako jih je mnogo, ki jim šola čisto nič ne koristi; še nemško branje in pisanje pozabijo, ker se nikoli več ne vadijo. Nekteri smo bili pa vendar toliko pametni, da smo

¹ Ali se mar Seebacher, Metnitz in Plavec ne štejejo tudi sami med gospode?

Opazka uredn.

² To je laž. Liberalci so sami to sklenili. Z enim glasom bi g. Einspieler tudi nič ne opravil proti 35 glasom!

Opazka uredn.

³ To smo danes še le prvokrat slišali. Metnitz nam o tem nikoli ni kaj pisal in tudi nihče drugi ne.

Opazka uredn.

⁴ Tedaj Aleš Otič vendar ni nemškutarski kandidát. To nas veseli!

Opazka uredn.

se lotili slovenskega branja, začeli smo prebirati „Mir“ in Mohorjeve bukve, in zdaj smo veseli tega, kar smo se sami naučili, ne pa tega, kar smo si pridobili v šoli. Kdor le bratizna, vendar zmirom kaj novega zvé in se tako izomika. Želeti bi pa bilo, ko bi Velikovška okolica napravila svojo lastno šolo, na pr. v Št. Rupertu, da bi se naši otroci naučili tudi v maternem jeziku brati in pisati.

Iz Repelj pri Pliberci. (Čast farmanom v Št. Petru!) Nedavno me je peljala pot preko Drave in pridem v Št. Peter. Prvo je bilo, da si ogledam novo cerkev. Res je tako lepa, da nema para na daleč okoli; samo altariji še niso dodelani. Veliki, novi zvon doni po vsej dolini, da je veselje. Zvedel sem, koliko so Št. Peterčani v zadnjih letih darovali za Božjo čast in koristne reči, in to jim vso čast dela. Pred 15. leti so zidali šolo, pred nekterimi leti kupili nov zvon, zdaj pa postavili novo cerkev. Seveda so morali več tisoč rajniš na posodo vzeti. Bog jim bo pa srečo dal, da bodo lahko plačali, ker tako lepo skrbijo za čast Njegovе hiše.

Iz Apač. (Ne pozabimo na krese sv. Cirila in Metoda!) Vigredi je pri nas navada, da se na travnikih veliko nepotrebne grmovja poseka in sproti požiga. Tu bi bila najlepša priloznost, pripraviti krese. Fantje naj bi to posekano grmovje znosili ali zvozili na kak hriček in tam naj počaka do večera 4. julija, da se zažge v čast sv. Cirilu in Metodu. Tema svetnikoma smo Slovani veliko hvale dolžni, kakor je bilo popisano že po mnogih bukvah, ker sta nam prinesla luč svete vere in luč narodne omike. Za to dvojno luč se spodobi, da jima na čast tudi mi prižigamo luči — kresove! Ta lepa navada se je na Koroškem hitro udomčila. Lani je bilo že mnogo kresov videti; skrbimo, da jih bo letos še več! Vsaj bojo nemškutarji videli, da smo še na svetu, da se zavedamo, in da se ne mislimo podati!

Kaj dela politika.

Državni zbor se je zadnji čas posvetoval o tako malovažnih zadevah, da se nam ni zdelo jih zapisovati. Potrebne reči pa ne pridejo nikdar na vrsto! Volitev juda Auspitzja je bila ovržena. Dr. Kronawetter je prodajal svoj plitvi liberalizem in se spravil celó nad sv. Očeta papeža. Še Nemcem je to presedalo. Zdaj so šli poslanci na velikonočne počitnice, pa se kmalo zopet snidejo. Na vrsto pride razgovor o državnem proračunu. Iz slovenskih poslancev bo govoril g. prof. Šuklje. Upamo, da se bo spomnil tudi nas koroških Slovencev, kajti pri nas se ukljub temeljitim govorom slovenskih poslancev ni obrnilo niti za pičico na bolje. Nasprotno se nas še hujše preganja in zatira, kakor kedaj poprej in vse obljube ministrov, da hočejo na naše žalostne razmere ozir jemati, ostale so vedno le še pobožne želje. Kako se pri nas rešujejo šolske prošnje, smo povedali v zadnji številki. — Državni proračun kaže 1½ milijon preostanka. — Pri mestnih volitvah na Dunaju so pridobili antisemiti (protijudovci) sedem novih sedežev. To je dobro znamenje za prihodnje vo-

litve v državni zbor: nemško-liberalna stranka bo močno razbita, kakor se nam zdi. — Za deželne volitve se delajo že priprave, posebno na Moravskem. Moravci so srditi, da se je vlada tako podvzvala, ustreči željam nemške manjšine na Češkem, med tem ko ni prsta genila, da bi se Čehom na Moravskem na bolje zasukalo. Na Moravskem so tri četrtinke Čehov in le ena četrtinka Nemcev, in vendar imajo Nemci v deželnem zboru večino, ker volijo graščaki 30 poslancev, kateri pa večidel z Nemci vlečejo. Graščaki na Moravi so večidel Nemci in nasprotniki Slovanov (kakor pri nas!). Moravski Slovani pa so že siti krivičnega volilnega reda, ker jim tisti ne dopusti, da bi postali gospodarji v svoji deželi in na svoji zemlji, ter se morajo pokoriti Nemcem in Judom. Zato že govorijo, da bojo napeli ostrejše strune in da nemara še v zbor ne pojdejo. — Pri nas na Koroškem je o volitvah še precej tiho; samo „bauernbundarji“ lazijo po Podjurski dolini in rijejo kakor krti zoper katoliško-slovensko stranko.

V zunanji politiki je najimenitnejši dogodek, da je moral odstopiti železni kancelar knez Bismark. Vsi listi polnijo svoje predale o tem in ugibajo, zakaj se je to zgodilo. Skoraj za gotovo je dognano, da je bil Bismark preveč svoje glave in cesarja ni vprašal, če je kaj imenitnega storiti mislil. Mladi cesar je pa tudi svojeglaven; dva trda kamna pa ne meljeta dobro. Tako je moral eden odstopiti, ali cesar ali pa minister. Tudi Bismarkov sin, grof Herbert Bismark, je stopil iz državne službe. Večina časnikov preslavlja Bismarka in njegove zasluge ter ga kuje v zvezde. Mi pa tej sodbi ne moremo pritrditi. Res, da je bistra glava, res, da je imel železno voljo; toda on ni delal z Bogom, ampak se je zanašal le na človeško moč, zato njegova dela nemajo blagoslova. Prusko Nemčijo je res storil veliko in močno; pa za kako dolgo? Nezadovoljnost vlada po vseh koncih Nemčije, in kdo vé, če se vsa Bismarkova Nemčija kmalu ne razbije? In za to slavo, morda kratkega obstanka, kakšno vojaško breme je naložil svoji domovini! Koliko tisoč jih je gnal v boj in smrt! Kako grdo je prevaril Avstrijo, ki jo je zabil v Šlezvik-Holštajn, potem pa obe deželi za se obdržal in slednjič še Avstriji vojsko napovedal, jej naščuval še Lahe na vrat, da je zgubila Benetke! Kako grdo je ravnal s Hanoveranskim kraljem, kteremu je vzel ne samo deželo, ampak tudi denar, s kterim zdaj pita breznačajne časnike (reptilije)! Ponižal je Avstrijo, ponižal Francijo, in nazadnje je hotel še ponižati Rusijo, pa tega ni dočakal. On je izumil pregovor „moč je nad pravico“, in hotel je strahovati celi svet. Če se vsega tega domislimo, ne razumemo, od kodi jemljejo listi veselje, tega človeka hvaliti in božati! — Vprašanje nastane, kaj bo zdaj? Ali bo Bismarkov odstop imel kake politične nasledke? Nemški cesar Viljem zatrjuje, da pojde vse po starem tiru naprej. Tudi nemški listi tako pišejo, zraven pa svojega straha vendar ne morejo skrivati. Naša sodba je ta, da bojo Prusi svojega Bismarka vendar le povsodi pogrešali. Diplomati drugih dežel, ktere je on krotil, si bojo zdaj oddahnili in njegovemu nasledniku generalu Kopriivi se ne bodo tako z lepa podali in klanjali, kakor so se Bismarku. Ruski diplomati bojo zdaj brez težave

razvozlali vse vozle, ktere je Bizmark proti njim spletel v Carigradu, v Teheranu, v Pekingu, v Stockholmu, v Londonu, v Pešti, v Rimu, na Dunaju, v Atenah, v Bukareštu in sploh povsod. Tudi Francozi se bojo skušali rešiti iz sedanje osamljenosti. Nič ni bolj minljivega in bolj spremenljivega, kakor so mednarodne zveze raznih držav. Zato je pač težko verjeti, da bi Bizmarkov odstop ne imel nobenih nasledkov, da bi vse pri starem ostalo. Pozabiti ne smemo, da je umrl tudi Andrassy in odstopil Tisza. To so bili stebri Bizmarkove politike. — Španjska zbornica je sklenila občno volilno pravico. — V Berlinu zbrana konferenca za varstvo delavcev je končala svoje posvetovanje. Prihodnjič prinesemo njene sklepe.

Gospodarske stvari.

Koroška gozdna in vodna postava.

(Sklenjena v deželnem zboru in razglašena 1. marca 1885. Dež. zak. št. 13., str. 43.)

I. Kako mora vsak naznaniti, kdor hoče les posekati „na čisto“.

(Opomba. Les „na čisto“ posekati, se pravi, posekati vse drevje, staro in mlado, da se popolnoma svitloba naredi; „na redko“ sekati, pa se pravi, le tu pa tam večja drevesa posekati, mlajša pa pustiti.)

§ 1. Tukaj naštetih §§ 2—7 veljajo za take gozde, ki stojijo na apnenem ali takem skalovju, ki se rado zdobi. (Tu sem spadajo v slovenskem delu Koroške: 1. vsa Št. Mohorska sodnija; 2. vsa Podklosterska sodnija; 2. vsa Trbiška sodnija; 3. vsa Borovska sodnija; 5. vsa Kapeljska sodnija; 6. slovenski del Beljaške sodnije; 7. v Rožeški sodnji občine na desnem bregu Drave; 8. v Celovški sodnji davčne občine Bilčoves, Zeluče, Vesica, Mala Gora, Velinja ves, Vordi, Kotmara ves, Hodiše, Homberk, Plešerka, Čedram, Dolčja ves, Nova ves, Žrelec, Golšovo, Podkrnos, Spodnje Radiše, Podgrad, Rute, Medgorje, Zagorje, Gora, vse na južni strani; in dalje na severni strani Karnburg, Kadina, Otmanje, Frajdenberg in sv. Peter na Karlovi gori; 9. v Velikovški sodnji davčne občine Gribinjski dol, Gabre, sv. Kulman, Ruda in Led; 10. v Dobrolski sodnji davčne občine Globasnica, Stara ves, Večna ves, Žunek, Goriče, Klanče, Inena ves, Galicija, Apače; 11. v Pliberški sodnji davčne občine Bistrica, Ponikle, Zgornje Libuče, Lom, Podkraj, Topla, Bistra, Črna, Luderski Vrh, Javorje, Jazbina, Uršelska gora, Mižiška gora, Plot, Podgorje, Poljana, Mižice, Prevalje, Lješa; 12. v Št. Pavelski sodnji davčne občine Gorica, Št. Lovrenc, Stari grad, Vič, Rabenstein, Labud, Hrast, Magdalenska gora.)

§ 2. Kdor hoče gozd na čisto posekati, bodisi na enkrat ali tik tacega že na čisto posekanega prostora, in sicer več ko 25 arov, mora to naznaniti okrajnemu glavarstvu najmenj šest tednov prej, ko sekati začne.

§ 3. To mora naznaniti posestnik gozda ali pa njegov postavni zastopnik. V to naznanilo se mora zapisati:

a) številke parcel in velikost prostora, ki se ima na čisto posekati; ako pa posestnik ne misli posekati cele parcele, mora natančno zapisati, na katerem koncu parcele in koliko bo posekal;

b) ali bo posestnik sam sekal, ali pa je to drugemu podjetniku prepustil; ako bo sekal drug, mora se naznaniti njegovo ime in stanovanje. Ako lastnik ob času naznanila še ne ve, komu bo sekanje prepustil, in vendar dovoljenje za sekanje dobi ali pa je preteklo že šest tednov po naznanilu, ne da bi bilo sekanje prepovedano, potem sme s sekanjem začeti, mora pa najmenj v šestih tednih tistega naznaniti, ki je sekanje prevzel.

Okrajno glavarstvo mora posestniku potrditi, kateri dan je sekanje naznanil in naznanilo uročil.

§ 4. Če okr. politični oblasti (okr. glavarstvu) tisti prostor, kjer se ima sekati, ni že itak dobro znan, mora tje na ogled poslati svojega gozdarja (gozdnega uradnika), pa ne da bi imela stranka zavolj tega kaj plačil.

Gozdarski uradnik se mora na mestu prepričati:

a) če bi sekanje „na čisto“ na določenem prostoru ne nasprotovalo morda § 6. gozdne postave od 3. decembra 1852, drž. zak. št. 250. (Tisti pravi, da se v krajih, kjer je nevarnost, da bi veter prst odnašal, in pa na visokih, strmih krajih ne sme sekati na široko, ampak le v ozkih rajdah [vrstah], in kar je sveta posekanega, se mora brž z mladim lesom nasaditi. Gozdi visoko na planini, kjer že potem vsa rast jenja, pa se smejo le „na redko“ izsekavati);

b) če ni nevarnosti, da bi se gruda ali prst vdrla ali pa z vodo poplasknila navzdol (o tem govori § 7. gozdne postave, ki pravi, da pri bregovih rek, ki niso s skalami zavarovani, in pri strminah se sme le tako sekati, da ne nastane nevarnost, da bi se gruda vdrla, in v takih krajih se smejo tudi korenice izkopavati le z največjo pazljivostjo, tako da se pri storjenih udorih [luknjah korenice] napravijo brž brambe zoper posipanje zemlje);

c) če bi se s sekanjem „na čisto“ les popolnoma ne ukončal. (O tem govori § 4. gozdne postave rekoč, da se noben les ne sme pokončati, to je, tako posekati, da bi ne mogel več zrastiti.)

Ako bi se našel eden teh zadržkov, potem ga mora oblastni lastniku koj naznaniti in sekanje ali čisto prepovedati ali pa omejiti in pazljivo delovanje zaukazati. Ako ni nobenega teh zadržkov, potem naj okr. glavarstvo to brez zamude naznani lastniku, da lahko sekati začne. Izjema je le tedaj, ako je gozd „v prepoved“ dejan ali pa kdo za „prepoved“ prosi. (§ 14. gozdne postave namreč pravi: ako bi vsled posekanja kakega gozda prišli v nevarnost ljudje, državno ali privatno blago, ako se je bati plazov, posipa ali odkrhanja skal, potem sme državna oblast tak les v „prepoved“ djati, to je, lastnik ne sme v njem sekati, ne kaj drugega početi, ampak ta les nadzorujejo in oskrbujejo odslej le državni gozdni uradniki in služabniki. Druga postava določuje odškodovanje, ki ga sme posestnik za to tirjati. Da se kak les v prepoved dene, za to smejo po § 20. gozdne postave prositi občine, javni uradniki, posebne komisije in pa taki, ki jim to mar gre zavolj lastne nevarnosti. Prepoved izreče okrajno glavarstvo. Tista pa se lahko spet prekliče.)

Ako tedaj kdo za prepoved prosi, mora okr. glavarstvo sekanje za ta čas prepovedati, dokler ni določeno, ali pride gozd v prepoved ali ne. Obravnava o tem se mora brž začeti.

Ako posestnik šest tednov po naznanilu ni dobil odgovora, sme sekanje začeti. (Dalje sledi.)

Za pouk in kratek čas.

Češka duhovščina.

Med čitatelji „Mira“ jih je pač mnogo, kateri bi si želeli vedeti, kako je bilo mogoče, da je narod češki v teku 100 let došel tako visoko v izobraženosti, da sedaj obrača pozornost vse Evrope k sebi in da pri samih nasprotnikih svojih pridobiva si vsaj spoštovanje. Sicer je mnogo činiteljev, ki so v razvoju češke narodnosti v poslednjih 100 letih delovali, ali eden izmed njih bil je tako delaven, da je njegovo delovanje dosegalo delovanje skoraj vseh ostalih, da, brez njegovega sotruda ostalo bi delo vseh ostalih brez uspeha. In veliki ta činitelj, pravi ohranitelj narodnosti češke je naša češka duhovščina.

Kdor češko zgodovino le nekoliko pozna, ve tudi, da je do l. 1620. stal češki narod na višini izobraženosti ter ni zaostajal za nijednim drugim narodom in da je Praga bila za vso srednjo Evropo središče vied in umetnostij. Takrat zbiral je tu cesar Rudolf II. († 1612) okoli sebe može, ki so bili v vedah in umetnostih najznamenitejši in med temi bil je na pr. tudi Vaš rojak s kranjskega Gallus (Petelin), znameniti glasbeni skladatelj in tekmeec Palestrinijev. Takrat znal je v češkem narodu skoraj vsakdo čitati (čemur se tudi čudi Aeneas Sylvius, poznejši papež Pius II.) in našlo se je med učitelji na deželi mnogo takih, ki so znali dobro latinski, imajoči študije filozofične fakultete, in med njimi bilo je zopet mnogo baccalaureatov, t. j. manjših doktorjev filozofije. V deželi bilo je blagostanje in zategadelj mogle so se znanosti blagonosno širiti in umetnosti lepo se razcvitati. — Po bitki Belogorski (1620) bilo je popolno nasprotje tega, kar je bilo poprej. Ni tu mesta za to, da bi popisaval vzroke, zakaj je prišlo do bitke Belogorske in zakaj se je skončala za češki narod toliko nesrečno; vendar njene posledice moram vsaj na kratko tu navesti, da bi se lažje spoznalo, kako ogromno delo je čakalo potem češke duhovnike.

Po bitki Belogorski trajala je vojska še 28 let. Na Češkem se je začela in na Češkem končala. Pač ni naroda na svetu, ki bi bil toliko groze in toliko bede zarad vojske skusil, kakor narod češki v tridesetletni vojski. Pred vojsko bilo je češkega naroda tri milijone, po njej ostalo ga 780.000 duš. Mnogo trgov pa še več vasi zginilo je popolnoma s površja in mnoga mesta skrčila so se v neznatne vasi; stalo je tam na pogorišču le nekoliko revnih hišic. Iz dežele izselili so se precej na začetku vojske — hočeš nočeš — vsi imovitejši prebivalci in vsi naobraženci, kar je bilo sosednjim deželam v veliko korist. Doma ostalo je nazadnje samo siromaštvo, gmotno in moralno. — Iz naroda prej čilega in hrabrega bile so potem čete bojzaljivcev, kateri so, če se je bližal Šved, utekali s doma v gozd in odtod gledali, kako jim gori imetek, ki ga je zdvijana soldateska bila zapalila. — Dragoceni proizvodi umetnosti in vède, slike, kipi in cele knjižnice izvažale so se iz Prage in iz vse dežele v

Saksonsko, v Monakovo, Kodanj in Stokholm, in kar se ni moglo odvesti, to se je razbilo, to se sežgalo. Uničila so se narodu češkemu vsa sredstva k bodočemu okrevanju, k njegovemu izobraževanju, — imel je živeti v temotah, v topi nevednosti, dokler ne bi, kar ga je še ostalo, konečno izumrl. Za dejanja plemstva moral je trpeti ves narod in tudi vsa zvesta mesta in to ne samo na Češkem, ampak tudi na Moravskem, kjer nikakega upora niti bilo ni! — So sicer narodi, ki so ječali i cela stoletja pod tujim jarmom; vendar s take višine sreče in blagostanja, na kakoršni je stal pred tem narod češki, ni pal nijeden narod tako globoko. Drugod se niso brigali za narodnost podobno nesrečnega naroda, narodnost se mu je pustila; narod češki pa se je nameravalo zatreti, on imel je zginiti s števila narodov, — in da je to istina, dokazuje nam njegov dosedanji boj, kaže nam jasno boj Poznanjskih Poljakov; sovrag je eden in isti.

„Ako bi Bog bil hotel imeti samo jeden narod in ž njim torej tudi le jeden jezik na svetu, On bi to v Svoji vsegamogočnosti gotovo bil lahko naredil; toda zdi se, da je namen najvišje modrosti Božje, da bi bili na zemlji zato različni narodi, da bi se v plemenitem tekmovanju vspodbujali in tako v Njegovo čast in slavo si pomagali.“

— „Vsi jeziki bodo hvalili Gospoda!“ — Po teh načelih ravnala se je češka duhovščina, ko je začela delovati pred 100 leti na pustem polju narodnosti. Národna zavest probujevala se je na Češkem sicer že 50 let pred tem, oživiljala se v ljudstvu največ s Hajkovo kroniko (prošt Hajek † 1553) med naobraženci pa z Balbinovim delom „Bohemia docta“ (jezuita Balbin r. 1621, † 1688); vendar po vseh pravilih zdrave organizacije začelo se je delovati na polju narodnem, ko je Karol Tham (r. 1763, † 1816) l. 1783. izdal „Obrano jezika češkega“, katero je posvetil slavnemu učenjaku, premonstratu Raf. Ungarju (r. 1743, † 1807), knjižničarju praškega vseučilišča. V tej „Obrani“ pokazal je Tham, kake velike prednosti ima češki in sploh vsak slovanski jezik pred nemškim in da je osobito pripraven in sposoben k prevajanju staroklasičnih jezikov bolj, nego katerikoli drug neslovanski jezik. To knjigo raznesli so češki dijaki praškega vseučilišča na vse strani češkega kraljestva, najbolj vneti razširjevatelji njeni pa so bili bogoslovci vseh čeških škofij, posebno pa bogoslovci praški, kjer je predaval na bogoslovski fakultati navdušen rodoljub, premonstrat Eligij Chládek, pastoralko v češkem jeziku. Istodobno predaval je na filozofični fakultati fiziko vnet rodoljub, exjezuita Peter Chládek (brat Eligijev) in matematika exjezuita Stanislav Vydra. Osobito Vydra bil je v vsakem oziru blag in znamenit mož, kot duhovnik, učitelj, pa tudi kot rodoljub, ki je za 30 let svojega učiteljevanja 10.000 mladeničev izobrazil, vzbujajoč v njihovih srcih ne le ljubezen do znanosti ampak tudi čut rodoljubja in osobito ljubav do materinega jezika. Njegov učenec bil je tudi Jungman. Kako navdušen je bil za svojo stvar in sploh kakošen duh je vladal takrat na vseučilišču praškem, o tem svedoči tudi to, da je na začetku vsakega semestra nagovoril Vydra mnogobrojne svoje poslušalce s sledečimi besedami: „Za-

pomnite si, gospôda, da brez matematike in češkega jezika ne pridete v nebeško kraljestvo“, — na to razpredel je svoj govor o važnosti matematike in končal ga uduševljeno unemajoč poslušalce k ljubezni do materinega jezika. (Dalje sledi.)

Smešničar.

Stanko: „To je preneumno; zdravnik mi je prepovedal piti in kaditi!“ Mirko: „Pa si drugega zdravnika poišči!“

Učitelj: „V čem je čebela, ki zmirom zaklade nabira, podobna hišni gospodinjji?“ Jožek: „V tem, da obe zmirom godrnjate.“

Kaj je novega križem sveta?

Na Koroškem. Gosp. deželni poslanec Greg. Einspieler je dal na svitlo novo, pomnoženo izdajo „Političnega katekizma“, ki bo zdaj za volitve ravno prav došel. Knjižica obsega vse, kar je pri prostemu Slovincu o politiki vedeti treba, zlasti pouk o volilnih redih za občine, okrajne zastope, deželne zbornice in državni zbor; volilne okraje; državne osnovne postave; delokrog občin, deželnih zborov, deželnih odborov, državnega zbora, okrajnih zastopov; potem pouk o verskih in slovenskih šolah, in še mnogo drugega. Knjižica velja le 20 kr. Želeti je, da bi si jo omislil vsak zaveden Slovenec, ker mu bo kažipot v vseh političnih zadevah in pri volitvah. (Glej zadej oglas.) — Meso se je podražilo; mesarji pravijo, da se tudi živina draži. Za kmete bo prav, če je res. — Tudi žitna cena je nekoliko poskočila. — Delavec Leopold Ebner iz Prevalj se je ponesečil v Vordersdorfu pri Gradcu. — V Gospi Sveti je zgorelo sedem hiš. — Blizo Dravograda v gozdu sta dva mlada potepuha napadla 18letnega pisarja Slano in mu hotela vzeti denar in uro; toda jima je še srečno utekel. — Južna železnica je sklenila, znižati voznino za ljudi. Prav je! Tudi državna železnica bo voznino znižala in na novo uredila. — Letos bojo vojaške vaje 3. kora (Graškega) okoli Ljubljane in Judenburga. — Gosp. Aleš Otič, župan na Rudi, nam piše, da on ni kandidat „bauernbunda“, da ni s Plavcem enih misli, ampak da ga le nekteri kmeti želijo za poslanca imeti. Mi v „Miru“ nismo o g. Otiču nič pisali, ampak naš Obirski dopisnik je rekel, da se Otič imenuje med nemškimi kandidati in pristavil je še „mi Otiča ne poznamo“, to se pravi, Obirčani ga ne poznajo. Otič se pa jezi, češ, da „Mir“ njega neče poznati. Nas bo veselilo, ako se izkaže, da g. Aleš Otič ni orodje v rokah „bauernbunda“. Mi bomo sklicali volilni shod, da se kmetje sami izrečejo, kterege hočejo voliti poslancem namesto g. Murija, ki neče poslanstva več prevzeti. Če se večina izreče za g. Otiča, je tudi nam prav. Ako pa večina izvoli drugega kandidata in g. Otič vendar ne bo hotel odstopiti, ter ako se bo pustil podpirati po „bauernbundu“, potem bomo vsi vedeli, pri čem da smo. Mi si te govorice nismo izmislili, ampak zvedeli smo jo od svojih prijateljev, da je g. Otič kandidat „bauernbunda“. Če ni res, tem bolje! — Veliko nepotrebnega hrupa in nevolje napravili

so med Celovškimi Nemci in nemškutarji nedolžni slovenski plakati Ciril-Methodove podružnice za Pliberk in okolico, ki so se prejšnjepretekli teden nabili v Celovcu po tablah, za obča naznanila razobešenih. To so bila vabila k zborovanju in veselici, ki se je sijajno vršila velikonočni ponedeljek pri „Šercerju“ v Šmihelu poleg Pliberka v navzočnosti mnogobrojnega slovenskega občinstva. V prihodnjem listu bomo o tej lepeji zabavi obširneje poročali.

Na Kranjskem. Po mnogih krajih dežele je stiska in pomanjkanje živeža; trdi se, da strada 40.000 ljudi. O državni podpori je spet vse tiho. Tedaj bo treba trpeti do prihodnje žetve! Naj bi se vsaj kako veliko delo začelo, da bi ljudje kaj zaslužili! — Nedavno se je spet več ljudi izselilo v Ameriko. — Gosp. baron Winkler je letos obhajal 10letnico, odkar je deželni predsednik na Kranjskem. Ljubljance so mu napravili bakljado in čestitalo mu je vse od kraja, tako priprosti slovenski državljani, kakor visoki dostojanstveniki. Ta gospod to tudi zasluži, ker je Slovincem pravičen, deluje v blagor dežele in rad posluša vsacega siromaka, ki pride k njemu pomoči iskat. — Javno telovadbo, ki je izvrstno izpadla, napravil je ljubljanski „Sokol“ na velikonočni ponedeljek. — V Borovnici razsajajo osepnice (koze). — Ošpice imajo otroci okoli Logateca; pa tudi okoli Novega mesta. — V Št. Jurju pri Kranju je Podlipnik padel z drevesa in se ubil. — Pogorela sta dva posestnika v Šmartnem pri Savi. — V Stožičah snujejo požarno stražo. — V Zagorju mislijo napraviti sokolsko društvo. — V Ljubljani je vrtnar Poznik umoril svojo ženo. — V Ilirski Bistrici je umrl rodoljub g. Fr. Bachmann ter volil 20.000 gld. za revne slovanske študente iz Istre. — Volk straši v Trnovskem gozdu. — Občina Vojsko pri Idriji je dobila od slavnega deželnega odbora kranjskega 15 vreč turšice, za kar se srčno zahvaljuje!

Na Štajerskem. Svitli cesar so dali 1000 gld. pogorelcem v Orešju pri Mariboru, in 100 gld. za cerkev v Doberni. — V Brežicah so ustanovili društvo za lepšanje mesta. Nekteri so hoteli napisati samo nemške delati; pa temu so se ustavili slovenski mestjani in tako bodo napisali v obeh jezikih. — Pošto so dobili v Grižah. — Celjska hranilnica dela, kakor Celovška. Lani je imela 40.000 goldinarjev dobička, pa od tega kmeti niso dobili beliča. — Neumorni vojaški pisatelj g. major And. Komelj pl. Sočebčan je spet izdal novo knjižico „Službovnik za c. in k. vojsko. III. del.“ Knjižica velja 15 kr. in se dobi pri pisatelju v Gradcu (Grazbachgasse 40). — Umrli je č. g. dekan Družkovič v Slov. Bistrici. — V Konjicah je nevarno zbolel rodoljubni zdravnik g. dr. Dragotin Prus. — V Ardinu pri Vojniku je umrl posestnik Korošec, o katerem sumijo, da mu je bilo zavdano. — Celjski opat je postal č. g. kanonik Fr. Ogradi. — Stolna cerkev v Mariboru dobi nov veliki altar. — V Vrhih je neka dekla zadavila svojega otroka. — Pogorelcem v Starošincih na Ptujem polju je dal deželni odbor štajerski 350 gld. — Pogorel je Grušovnik v Framu pri Mariboru. — V Mariboru je 1380 delavcev južne železnice ustavilo delo. — Podružnico kmetijske družbe so dobili v Šmarji.

Na Primorskem. Tržaške petardovce so odpeljali v Gradišče. — Slovensko pevsko društvo „Velesila“ v Tržaški okolici hoče se vaditi tudi v

laškem petju. To bi bil poguben korak! S tujim petjem se srce najprej odtuji svojemu národu. — Na Jadranskem morju so bili zadnji čas hudi viharji. — V Čezsoči delajo nov železen most. — V Trstu je neki Marinšič vstrelil svojo ljubico in potem še samega sebe.

Duhovniške zadeve v Krškej škofiji.

Faro Zweikirchen je dobil č. g. Jožef Jandl. — V Otmanjah ne bo birme dné 17. aprila, kakor je bilo prej povedano; tudi izostane za letos birma v Škocijanu, ki je bila napovedana za 9. junij. — Umrla sta č. g.: Ign. Robas, fajmošter na Žihpoljah, dné 31. marca v Meranu, kamor je šel zaradi hude pljučne bolezni zdravja iskat; roj. dné 31. jan. 1850 v Hodišah, za mašnika posvečen dné 20. oktobra 1877 — povsodi, kjer je pastiroval, med Slovenci in Nemci, visoko cenjen in priljubljen dušni pastir; in dné 5. aprila po kratkem bolehanju preč. g. Miha Hofmayer, prošt, dekan in župnik v Spodnjem Dravbergu — roj. dné 27. sept. 1822 v Škocijanu, posvečen dné 25. julija 1850. — N. v m. p.! — Č. g. kaplan Franc Premru bode oskrboval osiroteno faro Spodnji Dravberg, ktera je razpisana do 24. majnika.

V a b i l o.

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Beljak in okolico napravi drugo nedeljo po Veliki noči, dné 20. t. m., **shod** v Prošovcih pri Mariji na Zili v gostilni g. Šumija. Začetek ob 3. uri popoldne. Dnevni red. 1. Pozdrav načelnikov. 2. Deklamaciji: a) Svetinja. Zložil A. Aškrc. b) Deklica, ki je v šolo hodila. Zložil Stanič. 3. Poučen govor; govori bl. g. dr. Jožef Vošnjak. 4. Nasveti in predlogi. 5. Domača zabava, pri kateri bodo družbo razveseljevali vrli Loški pevci in razni govorniki. Podpisano načelništvo vabi prav uljudno, da se tega shoda izvolijo udeležiti častiti družbeniki in oni, ki hočejo k naši družbi pristopiti; sploh pa so nam dobro došli vsi rodoljubi slovenski in prijatelji naši.

Načelništvo

podružnice sv. Cirila in Metoda
za Beljak in okolico.

„Politični katekizem za Slovence“

je prišel ravnokar na svitlo v Mohorjevi tiskarni. Pripočea se sam po sebi posebno županom, občinskim tajnikom, občinskim svetovalcem in odbornikom, krajnim šolskim svetovalcem in sploh vsem zavednim Slovencem, ki se zanimajo za javne zadeve, ker prinaša pouk o šolah, o volitvah za občine, deželne zборе, državni zbor in še mnogo drugega, kar se vidi iz sledečega obsega: Predgovor. — Razne državne oblike. — Oblika avstrijske države. — Ustava. — Pragmatična sankcija. — Oktoberska diploma. — Februarski patent. — Decemberska ustava. — Državne osnovne postave. — Državno sodišče. — Upravno sodišče. — Vladina izvrševalna oblast. — Delegacije. — Delokrog državnega zbora. — Konvertovanje dolgov. — Kaj je monopol. — O papirnatem denarju. — Kaj je privilegij. — Kaj je colnina. — O ljudskem štetju. — Državno-zborski red. — Državno-zborski volilni okraji na Slovenskem. — Volilni red za državni zbor. — Priprava za volitve. — Delokrog deželnih zborov. — Delokrog deželnih odborov. — Volilni okraji za koroški deželni zbor. — Volilni okraji za štajerski deželni zbor. — Volilni okraji za goriški deželni zbor. — Volilni okraji za isterski deželni zbor. — Volilni okraji za tržaški deželni zbor. — Uredba občin. — Občinski volilni red. — Splošne opazke o občinah. — Okrajni zastopi na Štajerskem — O ljudskih šolah. — O verskih

šolah. — Učni jezik v ljudski šoli. — O šestletni šoli. — O krajnih šolskih svetih. — O družbi sv. Cirila in Metoda. — O političnih strankah. — O časnikih. — O političnih društvih. — O poučnem berilu. — Čitalnice in knjižnice. — Narodno gospodarstvo. — Gospodarstvo s časom.

Knjižica ima 104 strani v mali osmerki in velja le 20 kr., po pošti 25 kr.

Cena se je nalašč tako nizko nastavila, da si jo zamore vsak kupiti. Udje našega političnega društva, kolikor jih pristopi, bodo knjižico za stonj dobili. Vendar pa so rodoljubi prošeni, naj knjižico širijo med ljudstvo, deloma zato, da se narod politično izomika, deloma pa, ker je čisti dobiček namenjen našemu političnemu društvu, ki bo za svoje delovanje pomočkov zelo potrebovalo. Naročila na knjižico naj se pošiljajo Mohorjevi tiskarni. Da ne bo treba vsake knjižice posebej pošiljati, želeli je, da bi jih rodoljubi vsak za svoj kraj po več na enkrat naročili.

Tržno poročilo.

V Celovcu je biren:		Sladko seno . . . 2 gld. 80 kr.	
pšenica po . . . 5 gld. 65 kr.		kislo . . . . . 2 " 10 "	
rž . . . . . 5 " 10 "		slama . . . . . 1 " 90 "	
ječmen . . . . . 4 " 90 "		meterski cent (100 kil).	
oves . . . . . 2 " 80 "			
hejda . . . . . 4 " 40 "		Frišen špeh kl. — gld. 66 kr.	
turšica . . . . . 4 " 10 "		maslo . . . . . 1 " — "	
pšeno . . . . . — " — "		mast . . . . . — " 75 "	
proso . . . . . — " — "			
grah . . . . . 6 " — "		Navadni voli 110—140 gld.	
repica . . . . . 1 " 15 "		pitani voli . . . 120—190 "	
fižol, rudeči . . . 6 " 40 "		junci . . . . . 70—90 "	
Deteljno seme 37 do 41 gld.		krave . . . . . 60—120 "	
100 kil.		junice . . . . . 50—70 "	
		prešički . . . . . 5—15 "	

Loterijske srečke od 15. marca.

Linc	80	50	37	38	53
Trst	2	89	18	70	81

➔ Današnja številka obsega deset strani.

Oglasila.

Mlin in kovačnica. Prodá se ali v našem prepusti hiša, mlin in kovačnica s kladvom (Hammer); mlin na dva para kamnov, pri stanovitni vodi. Pri hiši je 7 oralov zemlje. Več pové posestnik: Tomaž Smole, kovač v Grabnu, zgornje Krčanje št. 92, pošta Grebinj (Griffen, Kärnten).

Kmetija na prodaj.

Hanžejeva kmetija v Št. Lovrencu, brez pohištva (ki je pogorelo), je na prodaj za takega, ki ima veselje zidati po svojem okusu. In sicer obsega 9 oralov setve, 2 orala pašnika, 4 orale travnika, s sadnim drevjem, vse skupaj ležeče na ravnem polju, potem 8 oralov gozda komaj $\frac{1}{4}$ ure proč, kjer je dosti stavbenega lesa za zidanje. 1000 gld. se lahko pusti na hišo vknjiženih. Sicer pa se tirja za vsako oralo po 78 gld. Več pové lastnik Jakob Lipič p. d. Seršenev v Št. Lovrencu pri Št. Petru, pošta Ruda (Ruden).

Dr. Josip Schell,

odvetnik

preselil se je iz prejšnjega stanovanja v šolske ulice (Schulhausgasse) št. 13.

Kmetija na prodaj. Zidana hiša in hlev, 14 oralov setve, 6 oralov travnika in 22 oralov gozda, vsega vkup 42 oralov sveta, prodá se za 2600 gld. 600 gld. more na hiši ostati. Natanjčneje o tem pove Matevž Šoter v Humčah, fara Kazaze. (Pošta Doberlaves.)

HENRIK ZADNIKAR,

pasar in srebrar

v LJUBLJANI, sv. Petra cesta 17,
se priporoča prečastiti duhovščini in cerkvenim
predstojništvom za izdelovanje vsakovrstne

cerkvene posode

kot monštranc, ciborijev, lepo cizeliranih kelihov,
dalje svečnikov, svetilnic, kadilnic, krasnih lesten-
cev (lustrov) izvršenih po najnovejših oblikah in
v vseh slogih, posrebljenih in pozlačenih.

Za točno, krasno in pošteno izvršenje naročil
jamči ter zagotavlja p. n. naročnike **najcenejše**
postrežbe.

Popravila sprejema in točno izvršuje.

Kleparska dela.

Udano podpisani opozoruje visokočastito duhovščino, da
on krije, barva in popravlja cerkvene zvonike, in to
s posebno pripravo brez odra, ter
da izvršuje proti ustmeni ali pismeni pogodbi vsa v to stroko
spadajoča dela s poroštvom. Če treba, se podpisani iz-
kaže tudi s spričevali o delih, ki jih je v polno zadovoljnost
izvršil. Tudi se priporoča za kleparska dela pri stavbah,
za kritje streh z železnim, cinkastim ali pocinkanim ple-
hom, za strešne žlebove vsake vrste, in za barvanje streh
in žlebov itd. Take reči tudi po ceni in dobro popravlja.

S spoštovanjem

Josip Novak, klepar v Celovcu.

Delavnica: Viktringer Ring št. 3.
Stanovanje: Kaufmannsgasse št. 9.

Največji izbor.

L. Mikusch,

tovarnar dežnikov in solnčnikov

v Ljubljani, Mestni trg št. 15
priporoča svojo bogato zalogo

dežnikov in solnčnikov

v kakoršnikoli velikosti in iz vsakovrst-
nega blaga, najpriprosteje in tudi naj-
elegantneje izdelane po najnižji ceni.

Prekupčevalcem so na zahtevanje
obširni ceniki franco na razpolaganje.

Najnižja cena.

Oznaniilo.

Lepa in zdrava paša za letne in dveletne žre-
bice se nahaja na planini benediktinskega samo-
stana v Št. Pavlu v Lavantinski dolini. —
Na drugi planini je še prostora za 6, pa le letnih
žrebec. — Kdor pašo želi, naj se oglasi do 20.
tekočega meseca pri g. rentmojstru O. Gallus
Jäger v Št. Pavlu. — Za letno žrebico in letnega
žrebea je plačati po 12 gld., za dveletne žrebice
pa 15 gld.

Lastnik in izdajatelj Gregor Einspieler, župnik v Podkloštru. — Odgovorni urednik Filip Haderlap.
Tiskarna družbe sv. Mohorja v Celovcu.

Kupčijsko naznanilo.

Usojam si naznaniti p. n. občinstvu, da sem
kupil trgovino g. K. Bitter-ja v Dunajskih
ulicah v Celovcu, in priporočam svojo

bogato zalogo

tkanega in sploh oblačilnega blaga, kakor
sukna, kotenine in razne oblačilne pri-
prave; visokočastito duhovščino opozo-
rujem na svojo bogato zalogo črnega to-
skina, peruina in blaga za talarje. Po-
strežem pošteno in po ceni. — Z dežele na-
ročeno blago se brž po pošti odpošlje. Izgledki
(muštri) se pošiljajo zastoj in franco.

Z odličnim spoštovanjem

J. Tschernitz.

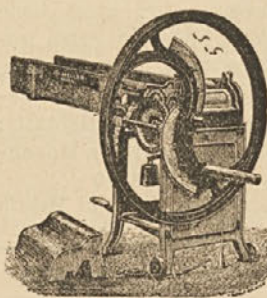
Pluge

vsake vrste, enotne in dvojnate, za hribe, za obsi-
panje koruze in krompirja, za hmelj, in čisto že-
lezne, s katerimi se orje z enim konjem, izdeluje
in prodaja dober kup

France Špitav,
kovač (Mellag bei Cilli).

Vsi stroji za kmetijstvo in vinorejo!

Stiskalnice in mlini za olive, } najnovejša sestava
vinske in sadne stiskalnice, } v raznih velikostih.
naprave proti strupeni rosi,
mlini za grozdje in sadje,

Mlatilnice, čistilnice in vi-
tala, stroji za ropkanje tur-
šice, sejalniki, orala itd. itd.

Sušilne priprave za sadje in sočivje.

Škoporeznice v največji izbiri
prodaja izvrstno izdelane
in po tovarniških cenah

Ign. Heller,

Dunaj, Praterstrasse 78.
Katalogi in vsako pojasnilo
na zahtevanje gratis in
franko.

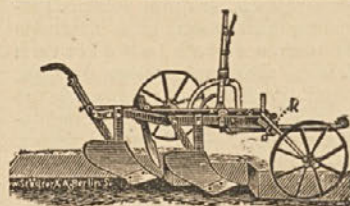
Razprodajalcem najugodnejši pogoji.

Sposobni zastopniki se iščejo ter dobro plačajo.

Najnovejša iznajdba!

Normalni plug,

pri katerem se morejo ko-
lesa primekniti ali od-
mekniti. Ima dvojno
oralo, pa tako, da se
lahko rabi le eno oralo
za globoko oranje, kakor
tudi za navadno oranje in obdelovanje zemlje. Nobeno kolo
ne gre čez izorano zemljo. Priprava zelo lahka. — Oranje
izvrstno. — Vsak naj prebere natančen popis in naj poskusi
ta plug. Patentiran v vseh naprednih državah. Za
dobroto blaga se daje porošstvo in plugi se
dajo nekaj časa na poskušnjo.

PH. MAYFARTH & Co., Wien II. Taborstrasse 76.
Frankobrod na Meni. — Berlin.